

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VI. Vtrum in Christo fuerit donum timoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

ordinem, quaedam enim sunt quae principaliter dicuntur dona: haec autem sunt ea septem, quae numerat Isaias, & de quibus agit S. D. in 1. 2. q. 68. & in hoc art. Alia vero sunt dona Spiritus sancti minus principalia, ut spiritus mansuetudinis, seruitutis, seruitutis & adoptionis, ut habetur Rom. 8. & spiritus precum, & orationum, ut habetur Zach. 12. Ex quibus aliqui non sunt in Christo, ut spiritus adoptionis & seruitutis. Quam distinctionem Greg. Nis. in tract. de Trinit. titulo. Quod futurum erat, ut turbarentur errores, & Chrysof. Hom. 14. in Epist. ad Roman. & Homil. 14. in Epist. ad Corinth. tradiderunt.

Quartum est: Christum actus dictorum donorum habuisse, prout eius dignitati congruebat; nam ut ait S. D. in 1. 2. q. 68. art. 6. ex Greg. haec dona non eisdem habent actus in viatoribus, & in beatis: Christus itaque cum esset comprehensor, non habebat actus beatitudini repugnantes, sicut neque carebat illis, qui cum illa & carnis passibilitate simul esse potuerunt: Exempli gratia: actus sapientiae in Christo fuit bene disponi & facile moueri a Spiritu sancto, ut certum ferret iudicium de aeternis per altissimas causas; actus intellectus, ut bene penetraret, quae diuinitus proponebantur: actus consilij, ut eius animus rationem & certitudinem haberet de agendis: actus autem scientiae, ut secundum rationes inferiores certissime iudicaret de rebus: actus fortitudinis in eo tanquam viatore fuit excludere mortis timorem, ut ad finem perduceret opus redemptionis fiduciam illi conferendo de periculo imminentium euasione: de quo videndusest S. D. in 2. 2. q. 139. art. 1. Actus autem illius in Christo ut comprehensor fuit eum disponere, ut plena securitate a laboribus & malis Deo finiretur. Denique donum pietatis non disponit Christum ad effectum filij adoptionis Dei, sicut neque per gratiam fit Christus filius Dei adoptiuus; sed disponit modo superius exposito ad gratiam vnionis; ac proinde illum disponit, ut Deum respiciat ut patrem modo sibi conuenienti. Et quamuis modus respiciendi Deum ut patrem sit diuersus in Christo, & in nobis: hoc tamen quod est disponere animam, ut moueatur a Spiritu sancto ad respiciendum Deum ut patrem modo sibi conuenienti, vnica ratio est specifica: Sicut etiam, licet cognitio fidei nostrae & cognitio scientiae in anima Christi in via non erant eiusdem rationis; tamen; quia dona intellectus, ut ait S. D. hic ad tertium, disponunt ad cognitionem viae supernaturalem, quae cumque illa sit, sine clara sine obscura, sunt eiusdem rationis in Christo & in nobis. Habet etiam donum pietatis praeter actum praedictum alios in Christo & in aliis beatis, scilicet honorare Sanctos & filios Dei, & misereri eorum qui in via subiacent miseris. De qua re videndus est S. Tho. in 2. 2. q. 121. a. 1. ad 3.

Ex his sequitur quintum actum pietatis in Patria non esse colere Deum ut supremum Dominum, ut affirmant Conradus in 1. 2. q. 69. art. 4. & Suarez hic diff. 20. sect. 2. & Vasq. diff. 44. e. 1. dicentes hunc esse actum religionis, quae respicit Deum ut supremum Dominum; sed cum donum pietatis, ut dictum est, respiciat Deum ut patrem, non potest actus doni pietatis esse actus religionis, qui est colere Deum ut supremum Dominum; sunt enim haec actus speciei differentes.

Sed contra praedicta est argum. quia donum intellectus in Christo videtur esse superfluum; quia Christus habuit lumen gloriae, cui conueniunt omnes actus qui dono intellectus tribuuntur in Patria: ergo. Probatur antecedens quia S. D. in 2. q. 8. art. 7. docet actus doni in Patria esse mun-

A dare mentem a phantasmatibus & erroribus & videre essentiam Dei. Sed hos etiam actus exercet lumen gloriae: Nam primum illi tribuit S. D. in 4. dist. 49. q. 4. art. 5. q. 1. ad 3. Secundum autem in 1. p. q. 12. art. 5. ergo. Respondetur, falsum esse antecedens, ad cuius probationem dico, praedictos actus non eodem modo conuenire dono intellectus & lumen gloriae: nam lumen gloriae elicit illos actus actiue: donum vero intellectus disponit ipsum intellectum, ut passiuè moueatur a Spiritu sancto ad eliciendos praedictos actus mediante lumine gloriae: sic enim distinguuntur virtutes a donis, ut ait S. D. in 1. 2. quest. 68. art. 1. & Caiet. 2. 2. quest. 45. art. 1.

Vide etiam quae scribunt Suarez. diff. 20. de donis pertinentibus ad intellectum & specialiter de dono consilij, & de donis pertinentibus ad voluntatem & Vasq. diff. 44. cap. 1.

ARTICVLVS VI.

Vtrum in Christo fuerit donum timoris.

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit donum timoris. Spes enim videtur potior quam timor: nam spei obiectum est bonum, timoris vero malum, ut in Secunda parte habitum est. Sed in Christo non fuit virtus spei, ut supra habitum est. Ergo etiam non fuit in eo donum timoris.

Præterea: Dono timoris timet aliquis vel separationem a Deo, quod pertinet ad timorem castum: vel puniri ab ipso, quod pertinet ad timorem seruilem: ut August. dicit super Can. Ioan. Sed Christus non timuit separari a Deo per peccatum, neque etiam puniri ab eo propter suam culpam, quia impossibile erat ei peccare: ut infra dicitur. Timor autem non est de impossibili. Ergo in Christo non fuit donum timoris.

Præterea: Prime Ioan. 4. dicitur, quod perfecta charitas foras mittit timorem. Sed in Christo fuit perfectissima charitas, secundum illud Ephes. 3. Supereminetem scientia charitatem Christi. Ergo in Christo non fuit donum timoris.

Sed contra est quod dicitur Isa. 11. Replebit eum spiritus timoris Domini.

Respondendo dicendum, quod sicut in Secunda parte dictum est, timor respicit duo obiecta, quorum vnum est malum terribile, aliud est illud, cuius potestate malum potest inferri: sicut aliquis timet Regem, in quantum habet occidendi potestatem. Non autem timeretur ille, qui potest nocere, nisi haberet quandam eminentiam potestatis, cui de facili resisti non possit: ea enim, quae in promptu habemus, repellere non timemus. Et sic patet, quod aliquis non timeretur nisi propter suam eminentiam. Sic igitur dicendum est, quod in Christo fuit timor Dei: non quidem secundum quod respicit malum separationis a Deo per culpam, neque etiam secundum quod respicit malum punitionis pro culpa, sed secundum quod respicit ipsam diuinam eminentiam: prout scilicet anima Christi quodam affectu reuerentiae mouebatur in Deum, a Spiritu sancto acta. Unde Hebr. 5. dicitur, quod in omnibus exauditus est pro sua reuerentia.

Hunc enim affectum reuerentiae ad Deum, Christus secundum quod homo praeter ceteris habuit pleniorum. Et ideo ei attribuit Scriptura plenitudinem timoris Domini. Ad primum ergo dicendum, quod habitus virtutum, & donorum, proprie, & per se respiciunt bonum: malum autem ex consequenti. Pertinet enim ad rationem virtutis, ut opus bonum reddat, ut in secundo Ethic. dicitur. Et ideo de ratione doni timoris non est illud malum: quod respicit timor, sed eminentia illius boni, scilicet diuini, cuius potestate aliquid malum insigi potest. Sed spes, secundum quod virtus est, respicit non solum actorem boni, sed etiam ipsum bonum, in quantum est non habitum. Et ideo in Christo, qui

Reuertur ad illi Suarez, & Vasquez.

Obiectio.

iam habebat perfectum beatitudinis bonum, non attribuitur virtus spei, sed donum timoris.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de timore, secundum quod respicit obiectum, quod est malum.

Ad tertium dicendum, quod perfecta charitas foras mittit timorem seruilem, qui respicit principaliter peccatum. Sic autem timor non fuit in Christo.

Sensus, & ratio questii.

Quid sit timor quatenus est donus spiritus S. declarat S. D. in 2.2. q. 19. art. 9. & in 3. dist. 34. q. 2. art. 1. quest. unc. 3. & alibi. De hoc autem specialiter queritur, quia singularitatem ac præ cæteris maiorem habet difficultatem.

Forma Textus.

CONCL. est: In Christo fuit timor Dei, non quidem secundum quod respicit malum separationis à Deo per culpam; neque etiam secundum quod respicit malum punitionis pro culpa, sed secundum quod respicit ipsam diuinam eminentiam, prout f. anima Christi quodam affectu reuerentia mouebatur in Deum à spiritu sancto acta. Declaratur primo quo ad distinctionem obiecti timoris in ea clausam. Secundo probatur quo ad partem affirmantem. Declaratur autem ex 2. 2. quest. 19. art. 1. Vbi dictum est, timorem respicere duo obiecta: alterum est malum terribile: alterum est eminentia potestatis illius, à quo malum potest inferri. Declaratur primo, hæc pars exemplo timentis Regem in quantum habet occidendi potestatem. Secundo probatur; Quia non timeretur ille qui potest nocere, nisi haberet quandam eminentiam potestatis, cui de facili resisti non possit, ergo nullus timeretur, nisi propter suam eminentiam. Antecedens probatur; quia ea quæ in promptu habemus repellere, non timemus. Deinde probatur pars affirmatiua conclusionis ex diuina scriptura Hebr. 5. Vbi dicitur, quod in omnibus exauditus est Christus pro sua reuerentia; ergo in Christo fuit timor secundum quod respicit ipsam diuinam eminentiam; prout scilicet anima Christi, &c. Et confirmatur: quia diuina scriptura Isaiæ 11. ideo attribuit Christo plenitudinem timoris Domini; quia hunc effectum reuerentiæ ad Deum Christus secundum quod homo, præ cæteris habuit pleniorum.

Expositio Textus.

OBSERVANDVM est primo concl. in textu positam esse certam secundum fidem, vt hic etiam admonet Med. Por. & Suar. disp. 20. sect. secunda, & Astur. in sua Relectione de Christi gratia q. 1. concl. 5. pag. 83. & ante eos D. Bernar. epist. 190. & Alphons. de Castro, in verbo Christus. Hæresi. 9. & Sanderus lib. 7. de visibili monarchia hæresi. 46. cuius veritatis oppositam opinionem vt Hæreticam damnat Innocentius tertius in epist. apud Bernardum 194. Videnda sunt ea, quæ aduersus hunc errorem scribit prædictus Castro loco notato: præcipuus locus diuinæ scripturæ ad hæresim hanc confutandam est ille, quem S. D. adducit in argumento sed contra ex Isaiæ 11. capit. Replebit eum spiritus timoris Domini. Nec obstat dictum Aug. lib. 14. de Ciuit. Dei cap. 9. relatum à D. Thom. in 2. 2. q. 19. art. 11. qui de timore beatorum loquens sic tandem concludit: aut, si nullius omnium generis timor tibi esse poterit, tamen forte timor in seculum seculi dicitur esse permanens; quia id permanebit, quo timor ipse perducitur. Quibus verbis significat August. non esse fidei veritatem, quod habitus aut actus timoris maneat in beatis: non

A enim est eadem ratio de Christo; quia locus ille Isaiæ 11. non nisi de timore essentialiter & formaliter sumptus potest intelligi, vt etiam aduertit Astur. loco notato. Deinde Christus non meruit sibi gloriam animæ per actum timoris; ergo dici non potest, timorem in Christo manere, non essentialiter, sed in suo termino & proprio effectu, sicut de timore beatorum dici fortitan posse docet August. Consequenter euidens; quia gloria animæ Christi non est effectus aut terminus timoris Christi, sicut gloria beatorum est effectus & terminus timoris, quem habuerunt in statu viæ. Scito tamen non esse tutum in fide negare timorem sanctum in beatis formaliter & essentialiter permanere; quia diuinæ litteræ semper in sensu proprio sunt intelligendæ, si nulla in eo sit absurditas, aut nisi

B aliquid sit cogens ad eas improprie aut figurate interpretandas. Et confirmatur, quia Sancti Patres communiter exponentes verba illa Psal. 18. Timor Domini sanctus permanet in seculo seculi docent timorem formaliter & essentialiter sumptum in beatis manere. Videndus est D. Tho. 2. 2. q. 19. art. 11. & ibidem magister Por. in appendice.

C Secundo aduertitur primam partem conclusionis in textu non probari. Primo; quia nota est ex communi regula dicente; nihil eorum quæ imperfectionem dicunt Christi dignitati contrariam & ad redemptionem minime necessaria sunt, esse Christo attribuendum; timor autem vt respicit malum culpæ vel peccati propter culpam in se gendæ, esset in Christo imperfectio maxima eius diuinitati repugnans; quia supponeret ipsum esse peccabilem. Secundo quoniam, vt ait S. D. ad primum, de ratione doni timoris non est illud malum, quod respicit timor, sed eminentia boni diuini, cuius potestate malum aliquod insigere potest; & ideo respectus ad hanc solam sufficit ad timorem in Christo simpliciter constituendum; & consequenter probata hac sola parte intelligitur esse probata conclusio simpliciter.

Controuersia Vnica.

De veritate, & sensu conclusionis.

An scilicet & quomodo & secundum quos actus fuerit in Christo donum timoris.

D OMISSO errore Petri Abailardi negantis in Christo donum timoris, quem referunt ex Bernardo recentiores super hoc art. septem sunt Doctorum sententia.

Prima est Val. puncto 4. qui dicit quatuor. Primum, si censuimus posse proprie timeri id, quod considerata rei natura absolute possibile est, vere ac proprie potuit esse in Christo timor mali culpæ & peccati: atque adeo etiam timor Dei vt potest culpam permittere & peccatum infligere. Secundum est; si illud solum malum proprie timeri potest, quod non tantum absolute, sed etiam omnibus consideratis atque adeo in executione ipsa est possibile, tunc perspicuum est in Christo non fuisse vere & proprie dictum timorem mali culpæ & peccati. Tertium est, hanc secundam sententiam & explicationem esse satis probabilem; quia timoris obiectum proprie non videtur esse nisi malum in executione possibile & velut imminens. Vltimum est: posse has duas sententias facile conciliari.

E Secunda sententia est Dur. in 3. dist. 34. q. 3. num. 5. dicentis timorem proprie dictum secundum habitum manere in Patria: non tamen secundum actum.

Tertia

Tertia sententia est Ricardi eadem *dist. art. 2. qu. 4.* A dicentis: timorem manere in patria non solum secundum actum reuerentiæ erga Deum: sed etiam secundum actum fugæ; non quo beatus timeat Deum, sed quo gaudeat euasisse periculum peccandi & offendendi Deum, quatenus Dei offensa malum quoddam arduum est.

Quarta sententia est Vasq. *dist. 44. cap. 2.* Qui dicit quatuor. *Primum* est: in beatis nullam manere fugam culpæ aut pœnæ aut alterius mali. *Secundum* est: Christum quamuis dum fuit in hac vita, habuerit timorem alicuius mali corporalis imminentiæ & fugam illius ut futuri, cum timuerit mortem; non tamen habuisse fugam mali culpæ contra Deum, neque pœnæ propter peccatum; quia nullum habuit. *Tertium* est: in beatis & Christo esse effectum reuerentiæ circa bonum, nempe circa maiestatem potentem Dei, & hunc vocari effectum timoris, quem dicunt reuerentialem. *Quartum* est: hunc modum reuerentialem esse veræ humilitatis, & ita non postulare habitum diuersum ab habitu humilitatis, sicut (inquit) nec alia dona Spiritus sancti sunt peculiare habitus distincti ab habitibus, virtutibus, sed peculiare actus.

Quinta sententia est Suar. qui relatis tribus dicendi modis. *f. D. Th. Aug. & Cai.* quos existimat esse diuersos, tria dicit. *Primum* est: actum reuerentiæ ad Deum propter eminentiam eius, non esse actum solius intellectus, sed supponere cognitionem & iudicium de omnipotentia Dei & maiestate: in voluntate autem posse nos intelligere per modum reuerentiæ ad Deum voluntatem patendi illi ut supremo Domino, vel colendi illum ut supremum principium: qui actus (inquit) proprie pertinent ad religionem vel obedientiam. Et si fiant per modum doni, pertinent ad donum pietatis: Deinde posse etiam nos intelligere voluntatem quendam subdendi se Deo præferendo in omnibus honorem diuinum proprio, qui actus (inquit) videtur proprie ad humilitatem pertinere; atque ideo ad donum timoris, si fiat ex speciali instinctu Spiritus S. quia hoc donum humilitati respondet. *Secundum* est: actum reuerentiæ sic explicatum includere non tantum voluntatem alicuius boni; sed etiam fugam alicuius mali; non quidem imminentiæ seu quod formidetur futurum; sed quod secundum se malum est, & repugnans diuinæ excellentiæ. *Tertium* est: modum dicendi Cai. esse probabilem, & actum illum timoris, ut ab eo explicatur, esse possibilem; sed tamen illum non pertinere ad donum timoris; sed potius ad habitum illum, quo beatus amat Deum & propriam beatitudinem amore concupiscentiæ; quoniam ex hoc amore nascitur timor.

Sexta sententia est Med. qui, licet approbet sententiam Cai. inferius explicandam, aliam tamen videtur illi præferre docentem timorem in Christo esse actum summæ reuerentiæ, quo summe reueretur Deum: considerans namque anima Christi summam Dei eminentiam, & suam naturam ab eo infinite distantem tremit, & non audet loqui coram eo facie ad faciem. Ex quo deducit primo timorem hunc in Christo esse eiusdem rationis cum timore casto, qui manet in beatis, & permanet in seculum seculi. *Secundo* timorem hunc non esse actum religionis, sed pertinere ad donum timoris; quia donum timoris consequenter respicit malum: Religio vero minime.

Septima sententia est S. Tho. *hic ad 1.* quam hic explicat Caiet. quem sequitur Astur. *in sua Relect. de Christi gratia q. 1. concl. 1. pag. 82. & seq.* sed amplior eius declaratio ex aliis locis petenda est, in quibus de donis Spiritus S. & timore absolute, & ut donum est, disserit vberissime S. D. ad cuius euidentiam

Sciendum est primo ex D. Thom. *in 1. 2. q. 68. art. 1.* hominem duplici motore ad suos actus moueri. scilicet à ratione & à Deo: ab illa quidem ut intrinseco; ab hoc autem ut extrinseco motus principio: atque ideo duplicem ei necessariam esse dispositionem: alteram, qua disponatur ut à ratione bene moueatur: & hæc fit per habitus virtutum moralium; Sed quia ad altiorem motorem oportet maiori perfectione mobile esse dispositum, ideo necessariae sunt homini quædam aliæ sublimiores perfectiones, quibus sit dispositus ad hoc, ut diuinitus moueatur. Quas perfectiones S. Patres & alij Theologi dona Spiritus S. nuncuparunt, non solum quia infunduntur à Deo, sed etiam quia secundum ea disponitur homo, ut sit prompte ac facile mobilis ab inspiratione diuina: ut autem ait S. D. *in eadem q. art. 7.* dona ad omnes actus potentiarum animæ perficiunt hominem, ad quos perficiunt virtutes: cui consonat id, quod ait idem S. D. *hic ad 1.* videlicet habitus virtutum & donorum proprie & per se respicere bonum, malum autem ex consequenti. *Secundo notandum est*, timorem summi posse tripliciter: *Primo* prout est passio siue actus appetitus sensitui: de quo agit S. D. *in 1. 2. q. 41. art. 1.* prout est actus simplex voluntatis, ut patet ex iis, quæ tradit idem S. D. *in 2. 2. q. 19. art. 1. & seq. vsque ad 9.* cui cõcinnant ea, quæ in communi de timore traduntur *in 1. 2. qu. 42.* *Tertio* potest summi timor, prout est vnum ex donis Spiritus S. Et timor quidem tam primo, quam secundo modo sumptus respicit per se primo malum, ut proprium eius obiectum, ut ait S. D. *in 1. 2. q. 41. 1. 2. & 3. q. 19. art. 2. & alibi sæpe.* Tertio vero modo sumptus dupliciter potest considerari: Vno modo, quatenus timor est; & ita certum est malum esse eius obiectum formale, ut ait expresse S. D. *in 2. 2. q. 19. art. 9. ad 2. & 3.* Alio modo potest considerari, ut donum est, non solum in communi siue secundum rationem omnibus donis Spiritus S. communem; sed etiam ut tale donum sua propria ratione distinctum ab aliis: & hoc modo respicit bonum per se primo dupliciter: malum autem secundario: timor enim sic sumptus quia donum est Spiritus S. principium est formale bonarum operationum se tenens ex parte potentiae, sicut habitus; & quia timor est, ea etiam, quæ timori cuiuslibet cõmunia sunt, includit. Habet autem timor omnis duplex obiectum; ut ait S. D. *in 2. 2. qu. 19. art. 1. & hic ad 1.* alterum est malum quod homo refugit: alterum est eminentia illius boni cuius potestate malum infligi potest; sed quia talis timor est, qui scilicet est donum Spiritus S. quod licet formaliter & proprie timor sit: non eadem tamen & vniuocè dictam habet rationem cum timore primo & secundo modo sumpto, sed analogice dicitur nomē & ratio timoris de hoc & de illis duobus modis: ideo bonum illud per se primo respicit, cuius potestate potest infligi malum. Secundario vero respicit malum quod homo refugit. Cuius ratio est; quia ratio timoris in dono timoris inclusa non debet esse repugnans; sed congruens rationi doni: ratio vero doni est, ut sit dispositio potentiae ad hoc, ut sit bene mobilis à Spiritu S. ad actus bonos: ex timore autem mouetur homo à Deo, aut ab alia potestate ad actus bonos principaliter; quatenus illi subditur: secundario autem, quatenus refugit malum, quod ab ea potest infligi: nam ideo potestas malum minatur aut infligit, ut sibi subiciat operantem ad hoc ut bene operetur. Itaque principalis effectus timoris incussum ab habente potestatem est subdere voluntatem operantis ipsi potestati extrinsece mouenti; quem tamen effectum non eodem modo facit timor, qui est donum

Resolutio.
Qua sit necessitas donorum Spiritus S. & quomodo differat timor, ut est actus appetitus sensitui, vel ut est actus simplex voluntatis à timore, ut est donum Spiritus S.

Resolutio.
Qua sit necessitas donorum Spiritus S. & quomodo differat timor, ut est actus appetitus sensitui, vel ut est actus simplex voluntatis à timore, ut est donum Spiritus S.

donum Spiritus S. sicut alii qui non sunt dona. A Primo: quia alij id non efficiunt immediate, sed mediante fuga mali possibilis, vel etiam imminentis ex superiori potestate: timor autem qui est donum Spiritus S. id efficit immediate; quoniam, vt ait S. D. in 2. 2. q. 19. art. 9. *Dona Spiritus sancti sunt quadam habituales perfectiones potentiarum animarum, quibus redduntur bene mobiles à Spiritu sancto; vt autem aliquid sit bene mobile ab aliquo mouente, primo requiritur, vt sit ei subiectum non repugnans, quia ex repugnantia mobilis ad mouens impeditur motus: hoc facit timor filialis, vel castus, in quantum per ipsum Deum reueremur, & refugimus nos ipsi subducere; & ideo timor filialis, quæsi primum locum tenet ascendendo inter dona Spiritus sancti: vltimum aut. in descendendo.* Hæcibi S. D. Igitur timor qui est donum Spiritus S. subiicit immediate operantis affectum Deo primo mouenti voluntatem ad actus bonos: ex quo sequitur respectus ad culpam, vt malum nos à Deo separans fugiendū. Et hoc est, quod ait S. D. *hic ad 1. videlicet habitus donorum proprie & per se respicere bonum: malum autem ex consequenti: Et ideo de ratione doni timoris non est illud malum, quod respicit in mor; sed eminentia illius boni, scilicet diuini, cuius potestate aliquid malum infligi potest: quod enim consequitur essentiam rei, ad eius rationem minime pertinet: hoc autem videtur intelligendum de malo imminente, & secundum legem Dei ordinariam possibili: quod ideo dico; quia timor etiam in beatis fugam aliquam habet mali, vt ait S. D. in 2. 2. q. 19. art. 11. Vbi sic loquitur: *Fuga huius mali, quod est Deo non subiecti, vt possibilis natura: impossibilis autem beatitudinis, erit in Patria: in via autem est fuga huius mali, vt omnino possibilis.* Quod etiam ratione probatur: Nam timoris, vt sic, obiectum est malum possibile, vt ibidem ait S. D. Cum ergo timor, qui est donum Spiritus sancti sit vere ac proprie timor, necesse est in eo claudi respectum aliquem ad malum; quamquã, vt diximus, hic timor vt talis, scilicet vt tale donum Spiritus sancti, dicat per se primo ordinem ad bonum, vt ait hic S. D. *ad 1.* Secundo differunt in modo subiectiendi voluntatem timor simpliciter dictus, & timor qui est donum Spiritus S. Nã hic subiicit totaliter & simpliciter voluntatem exteriori mouenti, scilicet Deo; ita vt eam nulla res creata physice vel moraliter agēs possit à Deo cui tali subiectione copulatur, abstrahere: quoniam, vt ait S. D. in 2. 2. q. 19. articulo decimo, timor filialis, qui donum est Spiritus S. ex charitate veluti ex causa dependet: & ideo etiam ea crescente crescit: charitas autem ex parte sui indissolubili vinculo Deo coniungit, dicente Apostolo Rom. 8. *Quis nos separabit à charitate Christi: &c. & prima Ioan. tertio. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quia semen ipsius in eo manet, & non potest peccare; quoniam ex Deo natus est.* Vnde S. D. in 2. 2. q. 24. art. 11. ait Charitatem ex duplici capite habere impeccabilitatem, scilicet ex parte Spiritus S. mouentis animam ad diligendum Deum; quia virtute sua infallibiliter operatur quodecunque voluerit; & ex parte ipsius charitatis, quæ ex propria ratione non potest aliquid, nisi id quod pertinet ad charitatis rationem. Et ideo sicut calor non potest infrigidare; ita charitas non potest peccare. Ex parte vero subiecti, quod est veribile secundum arbitrii libertatem, dissolui potest vinculum charitatis, quo anima Deo coniungitur & illi subiicitur. Timor autem, qui non est donum Spiritus sancti, non totaliter neque simpliciter subiicit exteriori mouenti voluntatem, sed secundum quid puta ad euadendam pœnam: & ideo si pœna, quæ prius imminet, iam non imminet cef-*

fatillo subiectione voluntatis, quæ mouenti non erat vnita, neque subiecta simpliciter, id est omnibus modis, sed hoc vno tantum, scilicet ad pœnam ex potestate mouentis imminet euadendam.

Tercio obseruandum est, diuinam eminentiam quatuor modis posse considerari: Primo absolute, & hoc modo non est obiectum timoris; quia de ratione timoris est, vt malum aliquo modo respiciat. Secundo qua ratione vim habet ad infligendum malum; & ita potest esse timoris obiectum. Tertio qua ratione secundum legem ordinariam potens est, & prompta ad cauendum malum; & ita multo magis est obiectum timoris. Quarto vt stat sub determinatione diuinæ voluntatis ad nõ cauendum ex cute malum: & hoc modo non habet rationem timendi: quoniam, vt ait Caiet. conditio hæc securam & certam reddit creaturã de impossibilitate mali in effectu, eo quod sit infallibile decretum diuinæ voluntatis. Quamuis autem diuina voluntas respectu Christi & ceterorum beatorum sit determinata ad non infligendum malum: ac proinde non possit eminentia diuina, vt stat sub tali determinatione esse timoris obiectum: potest tamen eadem sic determinata, vt secundum se potens malum causare esse timoris reuerentialis obiectum respectu Christi & beatorum, vt hic scite Caiet. aduertit. Quæ est doctrina D. Tho. 2. 2. q. 10. art. 11. Sed quamuis Deus sub hac ratione, scilicet vt potens malum causare, sit obiectum timoris respectu Christi & beatorum: non tamen consequens sit, Christum aut beatos malum timere: quoniam, vt ait Cai. tunc proprie malum timetur quando author mali consideratur, non solum vt potens malum causare; sed etiam vt preparatus est ipsum causare: adeo vt vere ac proprie dici possit malum imminere: licet ergo timor ex propria ratione malum respiciat; quatenus tamen eleuatus est in celsitudinem doni, primo & per se respicit bonum, & abiicit ea quæ tenent ex parte mali retinens ea tantum, quæ sunt ex parte boni: & ideo in statu sui subiecti perfectissimo minimum quod in eo remanet de respectu ad malum: ac proinde donum timoris in Christo & in beatis solam respicit eminentiam Dei, vt potentis quidem malum infligere: non tamen vt preparati ad exequendum.

D Ex quo sequitur, vt actus doni timoris Christo & in beatis sint reuereri & admirari Deum; & illi omnino subesse simul cū fuga huius mali, quod est Deo non subiecti, vt possibilis natura, vt ait S. D. in 2. 2. q. 19. art. 11. Quos etiam actus beatis ex dono timoris tribuit S. D. in 1. 2. q. 67. art. 4. ad 2. de virtutibus questione quarta sub titulo de spe, art. 4. ad 2. & in 3. dist. 34. q. 2. a. 3. q. 4. & in hoc art. quamuis non omnes in his singulis locis enumeret. Quia actus huius doni sunt illi quibus simul fertur in bonum & in malum, scilicet in diuinam eminentiam & in defectum nostrum naturalem, sed hoc solum conuenit predictis actibus reuerentie, admirationis, subiectionis & fugæ non subiectionis; ergo. Maior est S. Thom. *hic ad 1.* dicentis habitus donorum ac proinde etiam donum timoris per se respicere bonum; malum autem consequenter, & de ratione doni timoris esse eminentiam boni diuini: cuius potestate malum infligi potest, vt supra declarauimus ex Cai. Sed melius hoc explicat S. Thom. de virtutibus loco notato, scilicet art. 4. ad 2. dicens timorem reuerentialem in beatis respicere defectum naturalem, distantiam scilicet infinitam creaturæ à Deo. Et beatos per hunc timorem reuerentiam exhibere suo creatori ex consideratione maiestatis eius in propriam dissidentes paruitatem.

Actus doni timoris in Christo esse reuereri & admirari Deum, & illi omnino subesse cum fuga huius mali, quod est Deo non subiecti, vt possibilis natura.

uitatem. Minor autem quo ad primam partem asserentem obiectum horum actuum esse bonum, patet; quia eminentia Dei nostram excedens paritatem & facultatem est obiectum admirationis & reuerentiae, vt ait S. D. 2. 2. q. 10. art. 2. ad 4. & alibi; & similiter subiecto ad Deum respicit eius eminentiam & omnipotentiam; nam dicitur secundo Machab. 9. *Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire.* Constat autem eminentiam & omnipotentiam Dei esse maxima bona. Secunda vero pars minoris affirmans praedictos actus timoris malum respicere, est D. Thom. in 2. 2. q. 19. art. 11. *Et de virtutibus loco notato*, & patet ex dictis. Igitur donum timoris per suos actus primo & principaliter fertur in bonum, scilicet in eminentiam Dei; secundo vero & consequenter ex illius consideratione fertur in malum, scilicet proprii defectus naturalis, vt ait hic S. D. ad 1. & 2. 2. q. 19. art. 11. *Et de veritate loco notato*, quo fit vt in actibus huius doni sit prosecutio simul & fuga: nam fertur in bonum prosecutio est; nolle vero non subiecti fuga quaedam est: Cuius exempla plura sunt in factis literis: Nam *Isaia 6.* Seraphin volabant iuxta thronum Dei, & tamen faciem velabant. Et *Exod. tertio*, Moyses pergit ad videndum Deum, & cooperuit faciem suam, ne illum in tubo lucentem aspiceret, & *Helias tertij Regum*, egreditur ex spelunca in occursum Dei & cooperit vultu pallio. Volate autem circa thronum Dei, pergere ad videndum Deum, egredi in occursum illius, & simul velare faciem significat motum prosecutionis & fugae, quae suis actibus exercet timor, qui donum est Spiritus sancti, quod euidentius elucet in factis Petri *Luc. 5.* Vbi narratur Petrum visa mirabili ac insperata captura piscium ad genua Domini pronolutum dixisse. *Exi a me, quia homo peccator sum Domine*: prouolui namque ad pedes Iesu, & ab eo non elongari prosecutionem indicat boni: dicere autem: *Exi a me; quia homo peccator sum* fugam significat respectu defectus naturalis, quo creatura a Deo distat in infinitum, & ab eo potest annihilari. Praedictos actus quidam affirmant esse tantum vnum: sed quidquid sit de naturali eorum identitate, certum est eos esse formaliter differentes.

Non solum habitum timoris, sed etiam actus omnes praedictos proprie sumuntur, & ab habitu timoris eliciuntur in Christo fuisse etiam esse.

Ex dictis sequitur primo, non solum habitum, sed etiam actum doni timoris in Christo fuisse, & nunc etiam esse; nam, vt probat S. D. in 2. 2. q. 19. art. 11. actus timoris remanet in beatis; ergo etiam in Christo. Et confirmatur ex Greg. *lib. 17. Moral.* qui exponens illud *Iob. 26. Columna caeli contremiscunt, & patient ad nutum eius*: ait: *Ipsae virtutes contremiscunt, quae hunc sine cessatione conspiciunt, & ipsa contemplatione contremiscunt, sed idem timor ne eis penaliter sit, non timor est, sed admirationis*: quia nimirum admirantur Deum, vt supra se existentem & eis incomprehensibilem. Deinde probatur: quia habitus est propter actum: cum igitur in beatis sit habitus timoris, sequitur etiam, vt in eis sit actus: nam cum habitus praebet potentiam facultatem ad eliciendum actum, si potentia in tali statu non repugnat habitus, neque etiam actus illi repugnabit: & si alii cui potentia repugnat actus, repugnat etiam habitus: ob dictam causam: quia scilicet habitus tribuit potentiam facultatem eliciendi actum.

Secundo sequitur praedictum actum non similitudinem tantum, sed proprietatem timoris habuisse: probatur ex praedictis; quoniam actus admirationis respectu excellentiae Dei incomprehensibilis ab intellectu creato remanet in beatis, & consequenter etiam est ac fuit semper in Christo: sed haec admiratio species est timoris proprie dicti; ergo. Prima propositio est Greg. *loco supra*

notato. Secunda vero propositio est eiusdem ibidem, qui timorem tantum excludit penalem, asserens autem reuerentialem, cui tribuit actum admirationis. Eandem affirmat Damasc. *lib. 2. de fide cap. 15.* & Nifenus *lib. 4. cap. 14.* & D. Thom. in 1. 2. *quest. 41. art. 4.* & 2. 2. *quest. 180. art. 3. ad 3. & in 3. dist. 26. quest. 1. art. 3.* Et probatur etiam ex diuinis literis: nam *Luc. 7.* Vbi narrato miraculo resurrectionis Filij viduae subdit Euangelista: *accepit autem omnes timor, & magnificabat Deum*: nomine vero timoris hic apte intelligitur tanti operis admiratione. Denique probatur; quia proprius actus doni timoris est reuereri diuinam eminentiam: hoc autem maxime conuenit Christo, vt ex Apostolo probat S. D. in textu: his adde regulam illam interpretandi verba diuinae scripturae in sensu proprio, nisi aliqua sit in ea aut ex eo sequatur absurditas: igitur asserendum est in Christo vere ac proprie fuisse, & esse timorem, qui est donum Spiritus sancti secundum omnes actus statui beatifico minime repugnantes.

Tertio sequitur actus omnes timoris superius enumeratos vere ac proprie fuisse actus elicitos ab habitu doni timoris; non autem humilitatis aut charitatis vel alterius virtutis. Probat huius corollarij prima pars contra Valq. *cap. 2. ex D. Th. 2. 2. quest. 19. art. 9. ad 4. & art. 12. in corp.* dicente timorem excludere principium superbiae: & ideo dari contra superbiam: nec tamen sequi timorem esse idem cum virtute humilitatis; sed esse principium eius; quia dona Spiritus sancti sunt principia virtutum moralium, & intellectualium: & hoc modo intelligendus est S. Thom. in 2. 2. *quest. 161. art. 3.* Cum ait humilitatem respicere reuerentiam Dei: non enim vult reuerentiam esse obiectum vel actum humilitatis, sed eius causam, & vt talem ab ea respiciat actus autem proprius humilitatis est reprimere motus nostros, ne ferantur supra nos, & obiectum illius est passio animae, quae ferimur ad ea, quae sunt supra nos: passio inquam vt reprimenda & moderanda. Secundo probatur eadem pars; quoniam actus donorum distinguuntur ab actibus virtutum, vt ait S. D. in 1. 2. *quest. 68. art. 1.* ergo actus doni timoris est distinctus ab actu humilitatis, quae est virtus. Secunda vero pars est contra Suar. *disp. 20. sect. secunda.* Vbi ait actum doni timoris esse fugam, quam beatus habet omnino peccati; quatenus a Deo separat, & Christum etiam actum hunc habere potuisse; quia, licet ipse peccate non potuerit; tamen eius natura secundum se erat capax peccati; & ita potuit voluntate sua fugere hoc malum, tanquam possibile simpliciter suae naturae; sed dictos actus ex dono timoris elici affirmat S. D. in 2. 2. *quest. 19. art. 9. ad 3.* Vbi ait ex hoc quod amor est principium timoris, non sequi quod timor non sit habitus distinctus a charitate, quae est amor Dei; quia amor est principium omnium affectionum, & articulo 10: ait timorem filialem crescere crescente charitate; sicut effectus crescit crescente causa. Et probatur primo: quia alias donum timoris & charitatis essent prorsus idem: cum secundum Suar. habeant eundem actum. secundo; quia actus huius doni per se primo respicit eminentiam & omnipotentiam Dei: actus autem charitatis per se primo respicit bonitatem Dei, quae virtualiter distinguitur ab eius eminentia.

Ex quo sequitur etiam actum doni timoris in Patria non esse gaudium, quo beati exultant; eo quod euaserint mala praesentis vitae, vt opinatur Ricardus; primo quia principium huius actus proprium est charitas. Secundo quia Christus in via habuit actum huius timoris; qui

tamen

tamen non potuit esse tale gaudium; quia Christus in via non euaserat mala pœnæ: gaudium autem de euasione mali culpæ licet Christus habuerit, illud tamen est spes, quæ est actus amoris; non autem doni timoris, qui semper est cum fuga mali ut imminens aut possibilis euenire considerata natura, &c.

PRIMA CONCL. In Christo Domino fuit timor, qui est donum Spiritus sancti. solum secundum habitum; sed secundum actum. Hæc est S. D. in textu & patet ex dictis.

SECUNDA CONCL. Actus doni timoris, nō tantum secundum similitudinem; sed etiam secundum proprietatem fuit in Christo. Hæc est contra Valentiam & patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Actus omnes timoris qui sunt reuereri & admirari diuinam celsitudinem, & illi subici & nolle ab eius subiectione se subducere sunt actus elicitī à timore filiali, qui est donum Spiritus sancti, non autem ab humilitate vel charitate aut ab alia virtute: Hæc etiam patet ex dictis.

Obi. 1. cons.
1. concl.

CONTRA primam conclus. sunt argum. quæ afferunt & soluunt S. D. Med. Cai. Valq. & Aluar.

CONTRA eandem concl. sunt hæc argumenta. *Primum* est: quia Nazian. & Nicetas *Orat. in sancta lumina ante medium*, dicunt timorem hunc esse magistram rudimentarium & incipientium; & Origenes in *illud Rom. 8. Spiritum seruitutis in timore*: ait hunc timorem esse pædagogum paruulorum & solum inesse iustis, quædiu sunt paruuli; sed Christus nunquam fuit paruulus; sed semper in virtute perfectus; ergo. *Resp.* eos Patres loqui de timore viæ initiali & imperfecto; conclusio autem est de timore secundum actum eius perfectissimos, quos habet in beatis.

Solut.

Obi. 2.

Secundum est; Omnis timor est futuri mali imminens; at Christus nullum potuit timere malum imminens; ergo. Maior quoad eam partem, quæ asserit timorem esse mali, patet ex D. Thom. *locis supra notatis*: Quo ad aliam vero partem, quæ ait esse mali imminens, probatur ex Arist. in *secundo Rhetic. cap. 7. & 9. Metaph. textu 17.* Vbi ait non esse timendum, quod cælum ster; quia scilicet id nō imminet, licet à Deo fieri possit, & quandoque factum sit, ut legitur *Iosue 10. & primi Paralip. 2.* non tamen imminet ut sciendum, ut probat Aristoteles in *allegato textu 17.* Minor autem probatur: Nam si Christus malum aliquod per hunc timorem, qui erat in eo filialis, timuisset, id non fuisset, nisi culpa, quatenus est offensa Dei: sed hanc Christus timere non potuit; quia peccare non poterat; ergo. *Resp.* falsam esse maiorem; quia timor ut donum, in suo connaturali & perfecto statu patriæ per se primo terminatur ad bonum eminentiæ diuinæ, secundario vero respicit malum naturalis defectus, qui semper est præsens: ac proinde etiam malum hoc quod est Deo nō subici, & peccare ut possibile naturæ secundum se considerata, impossibile autem beatitudini: atq; ideo timor patriæ non respicit hoc malum, ut imminens: non enim hoc, quod est esse imminens, est de ratione formali obiecti doni timoris, ut ante diximus.

Instant.

Sed contra respon. hanc, licet optima sit, argumentor. *Primo*: timor ut donum importat motum erga Deum, & hic motus non est prosecutionis: alioquin non esset proprie timor; ergo fugæ: igitur est respectu mali. *Secundo*: nullus habitus aut actus mutat vnquam obiectum suum formale; ita ut si eius obiectum sit bonum quandoque feratur in malum ut sic, aut è contra; sed obiectum timoris est malum; ergo semper fertur in malum sub ratione mali. Maior probatur: quia amor &

spes licet aliquando dicant actum malum; semper tamē in sua feruntur obiecta sub ratione boni; & odium licet quandoque sit actus virtutis, nunquam tamen respicit bonum, ut sic. *Tertio*: quanquam pœnitentia sit virtus; nunquam tamen fertur in bonum; sed semper in malum, scilicet in peccatum; quia nullus potest recte pœnitere de actu bono; ergo timor semper est respectu mali; quamuis habeat rationē doni. *Quarto*: probatur de ratione timoris esse ut respiciat malum imminens: quia ad spem non sufficit ut eius obiectum sit absolute possibile, si certo sciatur non esse futurum; oportet enim ut omnibus consideratis sit possibile, & non extrahatur à ratione futuri, ut hic ait Cai. ergo similiter ad rationem doni timoris non sufficit, ut eius obiectum sit malum absolute possibile naturæ, si certo sciatur illud nō esse futurum; sed oportet ut sit possibile & iudicetur imminens; nam ideo nō timetur Tyrannus mortuus, quia nullum imminet ab eo nocumentum. *Quinto*: pœnitentia repugnat Christo: quia licet peccatum non repugnet eius humanitati secundum se, repugnat tamen illi, quatenus est unita Verbo; ergo eadem ratione repugnabit illi donum timoris; quia licet illud non repugnet humanitati secundum se, repugnat tamen illi, ut unitæ Verbo. *Sexto*: sicut beato secundum eius naturam non repugnat peccatum, ita neque pœnæ; ergo si propter illam non repugnantiam potest habere donum timoris, qui refugit peccatum, poterit etiam habere timorem seruilem; qui refugit pœnam. *Resp. ad 1.* falsum esse antecedens; quonia in timore, qui est donum, includitur respectus ad bonum, secundario autem ad malum; ac proinde fugam habet mali subtractionis à subiectione diuina, qui respectus & fuga conueniunt illi per se primo; ut timor est: secundario vero, ut donum est. *Ad secundum* responderetur admissio toto argumento nihil probari contra responsonem; quoniam in timore, qui est donum, includitur respectus ad malum sub ratione mali, ut modo diximus. Nec est eadem ratio de actibus amoris, spei & odij; quoniam hi non sunt compositi ex prosecutione & fuga; sicut neque eorum obiecta sunt composita ex bono & malo: obiectum autem doni timoris bonum est connotans malum in obliquo; & ideo etiam actus eius rationem habet prosecutionis respectu boni, prout est actus doni; quatenus vero timor est, habet rationem fugæ respectu mali. *Ad tertium* negatur antecedens: quia licet pœnitentia respiciat peccatum ut materiam: obiectum tamen eius primum & formale non est peccatum; sed æqualitas, licet imperfecta reddenda Deo pro culpa, siue ius imperfectum Deo reddendum pro culpa: nam ut ait S. D. *infra q. 75. art. 3.* Pœnitentia est pars iustitiæ: obiectum autem formale iustitiæ est ius vel æqualitas, ut ait idem S. D. in *2. 2. q. 57. art. 1.* Secundo dico virtutem & donum posse ex consequenti respicere malum, ut hic ait S. D. *ad primum*, atque ideo licet donum timoris in patriæ per se primo respiciat diuinam eminentiam, quæ bona est: respicit tamen illam, ut potentem infligere malum, & ut manifestatiuam proprii defectus naturalis, & ut incomparabilem paruitati beatorum, quod factis est, ut in hoc dono sit propria ratio timoris minime pœnalis & admirationis ac reuerentiæ, ut supra diximus. *Ad quartum* negatur consequentia; quia spes est omnino simplex, nec eleuatur in celsitudinem doni & in sui ratione importat hunc defectum, qui est futuritio beatitudinis, qui tollitur per eius præsentiam; sed timor, qui est donum Spiritus S. compositus est, ut diximus, ex prosecutione

Solut.

cutione boni & fuga mali, eo quod eleuatur in celsitudinem doni: & ideo etiam importat solum defectum naturalem creaturæ, qui etiam in patria remanebit, vt ait S. D. 2. 2. qu. 19. art. 11. ad 3. in qua tamen nulla potest esse imminencia vel futuritio mali, sed sola possibilitas considerata natura creata secundum se. Ad quintum negatur conseq. quia non est eadem ratio; nam humanitati Christi, vt vnita Deo simpliciter repugnat peccatum: illi vero etiam, vt vnita non repugnat naturalis defectus, quo distat in infinitum à Deo, propter quem refugit cum admiratione, & reuerentia se diuinæ celsitudinis comparare: & quoniam hic est actus propius doni timoris, ideo non repugnat Christo donum timoris, & eius actus, sicut ei repugnat pœnitentia, & eius actus.

Obi. cont. 2. concl.

CONTRA secundam concl. argum. Val. quia timoris obiectum non videtur esse nisi malum in executione ipsa possibile & velut imminens; ergo in Christo & in beatis non fuit proprie & absolute timor. Sed huic argumento iam responsum est: Nam antecedens non est verum nisi de timore, prout est passio, vel etiam de timore feruili & initiali, & de timore viæ; non autem de timore Patriæ & de timore reuerentiali. Et quoniam ipse Valentia vtrumque dicendi modum satis apte conciliat, sufficere hoc vno argumento difficultatem ex supra dictis sufficienter expeditam attigisse.

Solut.

Obi. cont. 3. concl.

CONTRA tertiam concl. argum. Vasq. Quoniam Alensis ait hunc motum reuerentiæ esse actum vere humilitatis: & ita non postulare habitum diuersum ab habitu humilitatis. Et confirmatur: quia dona Spiritus S. non sunt peculiare habitus distincti ab habitibus virtutum sed peculiare actus. Resp. falsum esse antecedens tam argumenti quam confirmationis, vt patet ex dictis.

Conf.

Solut.

Obi. 2.

CONTRA eandem conclus. argum. Suar. & cum eo Vasq. ex Aug. lib. 1. 4. de Ciuit. Dei cap. 9. dicente: Timor casti nomine ea voluntas significata est, qua nos necesse est nolle peccare non similitudine necessitatis, sed tranquillitate charitatis. Quæ verba refert etiam S. D. 2. 2. qu. 19. art. 11. ergo fuga quam beatus habet omnis peccati, quatenus à Deo separatur, timor castus dici potest, quem etiam potuit habere Christus; quia licet peccare non potuerit, tamen eius natura secundum se capax erat peccati, & ita potuit voluntate sua fugere hoc malum, tanquam possibile simpliciter sua natura: sed hic actus proprie ad charitatem pertinet; ergo. Resp. falsum esse prædictum actum fugæ ad charitatem proprie pertinere; ita vt eliciatur ab ea. quamuis ex ea deriuetur, vt ex prima causa omnium actuum voluntatis in beatis, vt supra diximus ex D. Tho.

Solut.

Obi. 3.

CONTRA eandem conclus. produci potest hoc argumentum: Actus huius doni solum potest esse timere peccatum, vt est offensa Dei, vel vt est malum meum: sed ad vtrumq; istorum sufficit charitas; ergo non requiritur actus istius doni vt distincti à charitate. Maior patet, quia peccatum quod respicit hic actus, non potest alio modo timeri. Minor autem probatur; quia ad charitatem pertinet amare bonum diuinum secundum se, & velle mihi beatitudinem & alia dona; ergo ad eandem pertinebit fugere peccatum, vt est offensa Dei, & vt est malum meum; quia ad eandem virtutem pertinet amare aliquod bonum & fugere contrarium. Respon. falsum esse maiorem. Ad probationem negatur assumptum: habet enim donum timoris actus in conclusione propositos. Secundo dico actum illum, quo beati Deum reuerentur & refugiant illius excellentiæ conferre suam paruitatem, & ita subtrahere se ab eius

Solut.

Na. in D. Thom. 3. partem.

subiectione, quatenus hic actus sub hac ratione fugam includit peccati, ad donum timoris pertinere. Eandem autem peccati fugam, vt respicit peccatum, quatenus est offensa Dei, vel malum ipsius beati, (si in eo esset) pertinere ad actum charitatis, vt bene probatur in argum. 6.

ARTICVLVS VII.

Vtrum in Christo fuerint gratia gratis data.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerint gratia gratis data. Ei enim qui habet aliquid secundum plenitudinem: non competit illud habere secundum participationem. Sed Christus habuit gratiam secundum plenitudinem: secundum illud Ioann. 1. Plenum gratia, & veritatis. Gratia autem gratis data videtur esse quedam participatio diuina, & particulariter diuersis attributa: secundum illud prima ad Corinth. 12. Diuisiones gratiarum sunt. Ergo videtur, quod in Christo non fuerint gratia gratis data.

3. cont. cap. 11. 4. fin. 2. v. 1. q. 17. art. 1. 2. 3. c. 2. ob. 3. cap. 12. 1. 2. R. m. 1. 1. 3. 2. Ephes. 3. 1. 3.

Præterea: Quod debetur alicui, non videtur esse gratis ei datum. Sed debitum erat homini Christo, quod sermone sapientiæ, & scientiæ abundaret, & potens esset in virtutibus faciendis, & in aliis huiusmodi, quæ pertinent ad gratias gratis datas: cum ipse sit Dei virtus, & Dei sapientiæ, vt dicitur 1. ad Corinth. 1. Ergo Christus non fuit conueniens habere gratias gratis datas.

Præterea: Gratia gratis data ordinantur ad vtilitatem fidelium, secundum illud prima ad Corinth. 12. Vnicuique datur manifestatio Spiritus ad vtilitatem. Non autem videtur ad vtilitatem aliorum pertinere habitus, aut quacunque dispositio si homo non viatur: secundum illud Eccle. 10. Sapientiæ abscondita, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque? Christus autem non legitur vsus omnibus gratis gratis datis præsertim quantum ad genera linguarum. Non ergo in Christo fuerunt omnes gratia gratis data.

C

Sed contra est, quod August. dicit in Epist. ad Dardanium, quod sicut in capite sunt omnes sensus, ita in Christo fuerunt omnes gratia.

Epist. 57. tom. 2.

Respondeo dicendum, quod sicut in Secunda parte habitum est, gratia gratis data ordinantur ad fidei, & spiritualis doctrinæ manifestationem: oportet enim eum, qui docet, habere ea, per quæ sua doctrina esset inutilis. Spiritualis autem doctrina fidei primus, & principalis doctor est Christus: secundum illud Hebr. 2. Cum inuenit accessisset enarrari per Dominum, per eos, qui audierunt, in nos confirmata est, contestante Deo signis, & portentis, &c. Vnde manifestum est, quod in Christo excellentissime fuerunt omnes gratia gratis data, sicut in primo, & principali fidei doctore.

1. 2. q. 2.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia gratium faciens, ordinatur ad actus meritorios, tam interiores quam exteriores, ita gratia gratis data ordinatur ad quosdam actus exteriores, fidei manifestatiuos: sicut est operatio miraculorum, & alia huiusmodi. In vtraque autem gratia Christus plenitudinem habuit: in quantum enim diuinitati vnita erat eius anima, plenam efficaciam habebat ad omnes prædictos actus perficiendos. Sed alij sancti, qui mouentur à Deo sicut instrumenta non vnita, sed separata, particulariter efficaciam recipiunt ad hos, vel ad illos actus perficiendos. Et ideo in alijs sanctis huiusmodi gratia diuiduntur, non autem in Christo.

D

Ad secundum dicendum, quod Christus dicitur Dei virtus, & Dei sapientiæ, in quantum est æternus Dei filius. Sic autem non competit sibi habere gratiam, sed esse potius datorem gratia. Competit autem sibi habere gratiam secundum humanam naturam.

Ad tertium dicendum, quod donum linguarum datum est Apostolis, quia mittebantur ad docendas omnes gentes. Christus autem in vna sola gente Iudeorum voluit personaliter predicare, secundum quod ipse dicit Matth. 15.

Gg Non